

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM



Školní rok 2025/2026

Základní údaje

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	ZŠ a MŠ Šumavské Hoštice
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Petra Vaňková
Telefon na ředitele	722932152
E-mail na ředitele	reditel@zssumavskehostice.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Eliška Fleischmannová
Telefon	606 520 578; 722 927 760
E-mail	fleischmannova@zssumavskehostice.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	PhDr. Miluše Janoušková
Telefon	606 673 642; 722 927 760
E-mail	janouskova@zssumavskehostice.cz

	Počet tříd	Počet žáků/studentů
ZŠ - I stupeň	3	60
ZŠ - II. stupeň	4	51
8leté Gymnázium – (Prima až Kvarta)		
6leté Gymnázium – (Prima až Sekunda)		
SŠ – ostatní		
Celkem	7	111

Použité zkratky:

MPP – Minimální preventivní program

SPJ – Sociálně patologické jevy

NNO – Nestátní neziskové organizace

ŠMP – Školní metodik prevence

A. Zmapování situace ve škole pro stanovení cílů MPP

Vstupní informace a jejich zdroje

1. Sociální a jiné okolí školy

ZŠ a MŠ Šumavské Hoštice je menší venkovská škola rodinného typu, která se nachází v malebném prostředí asi 7 km od města Vimperka. Jedná se o úplnou základní školu s devíti ročníky rozdělenými do sedmi (plus jedné menší) tříd. Na 1. stupni jsou některé ročníky spojeny – 2. a 4. ročník tvoří jednu třídu, stejně tak 3. a 5. ročník.

Škola poskytuje žákům základní vzdělání, provozuje školní družinu se dvěma odděleními a zajišťuje stravování dětí, žáků i zaměstnanců podle platné legislativy. Navštěvují ji nejen děti ze Šumavských Hoštic, ale také ze spádových obcí Lažiště, Záblatí, Buk, Pěčnov a Žárovná. Součástí školy je i mateřská škola.

K dispozici máme vlastní tělocvičnu, počítačovou učebnu s připojením k internetu, školní zahradu a modernizované venkovní hřiště se zázemím pro družinu a MŠ. Díky menší velikosti školy a jejímu rodinnému prostředí se většinou setkáváme jen s méně závažnými projevy rizikového chování – například drobnými krádežemi, nevhodným chováním mezi dětmi nebo problémy na zastávce při čekání na autobus.

Výuka probíhá podle školního vzdělávacího programu **ŠKOLA PRO ŽIVOT**. Zvýšenou pozornost věnujeme žákům se specifickými poruchami učení a chování. Mezi naše silné stránky patří spolupráce s krajským metodikem prevence, Pedagogicko-psychologickou poradnou v Prachaticích, okresním sociálním odborem i krizovým centrem v Prachaticích.

2. Informace od pedagogů

Diagnostika se ve škole provádí především formou rozhovorů a dotazníkových šetření zaměřených na problematiku šikany, kouření a používání dalších návykových látek. Tyto aktivity realizují třídní učitelé, výchovný poradce nebo metodik prevence. Jako zpětná vazba při naplňování Minimálního preventivního programu (MPP) slouží rovněž ankety a individuální rozhovory se žáky.

Součástí školy je také školní poradenské pracoviště, kde úzce spolupracuje výchovný poradce s vedením školy. Společně s třídními učiteli řeší všechny kázeňské přestupky i další porušování školního řádu, přičemž vždy je kladen důraz na komunikaci se žáky a hledání dohody.

Pedagogové celkově pozitivně hodnotí preventivní aktivity školy, spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Prachaticích a besedy pořádané Policií ČR. Problémem u některých žáků zůstává nedostatečná motivace k učení a domácí přípravě. V těchto případech by často pomohlo užší zapojení rodiny a důslednější přístup rodičů.

3. Informace od rodičů

Rodiče jsou o Minimálním preventivním programu, jeho realizaci, dění ve třídách a školních akcích informováni prostřednictvím třídních schůzek nebo zápisů v žákovských knížkách. Mají možnost osobních konzultací s učiteli, často jsou zváni ke spolupráci při vybraných aktivitách a se školou aktivně spolupracují. V případě problémového chování žáků jsou rodiče zváni k jednání do školy, kterého se podle závažnosti situace účastní třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce i ředitelka školy. Rodiče oceňují individuální přístup školy při řešení výchovných a studijních obtíží svých dětí.

4. Hodnocení MPP minulého školního roku

Na prvním stupni byla prevence tradičně zajišťována třídními učiteli v rámci hodin přírodovědy, vlastivědy, prvouky a výchovných předmětů. Důraz byl kladen na posilování pozitivních vztahů mezi

spolužáky, prohlubování vzájemné důvěry mezi žáky a učiteli, sebezpoznání a uvědomění si významu každého jednotlivce v kolektivu.

Na druhém stupni byla prevence začleňována do předmětů, jako je občanská výchova, výchova ke zdraví, chemie, přírodopis, výchovné předměty, ale také matematika či informatika. Žáci zde získávali teoretické znalosti z oblasti sociálně patologických jevů a učitelé využívali interaktivní a zážitkové metody práce, které umožňovaly, aby se sami žáci aktivně zapojovali a uvědomovali si svou roli v životních situacích.

V oblasti prevence sociálně patologických jevů škola postupovala následovně:

- během celého školního roku byli žáci v rámci vyučovacích předmětů opakovaně upozorňováni na rizika spojená se sociálně patologickými jevy,
- při výskytu konkrétního problému (např. e-cigarety, kyberšikana) byla problematika řešena přímo s celým třídním kolektivem,
- jako opatření proti krádežím slouží žákům uzamykatelné skříňky a budova školy je rovněž zabezpečena uzamykáním,
- žáci byli pravidelně poučováni o zásadách bezpečného chování během prázdnin i při školních a mimoškolních akcích.

B. Cíle vyplývající ze zmapování situace

Minimální preventivní program (MPP) je určen pro žáky základní školy ve věku 6–15 let a zaměřuje se na jejich prevenci a vzdělávání. Hlavní cíle programu jsou:

- Omezit výskyt sociálně patologických jevů ve škole prostřednictvím příjemného a bezpečného prostředí a poskytováním potřebných informací z oblasti prevence.
- Podporovat pozitivní školní klima, nabídnout dětem smysluplné trávení volného času, vést je k odpovědnosti za své zdraví a zdravý životní styl a předcházet rizikovému chování prostřednictvím pestré nabídky aktivit.
- Posilovat žádoucí vzorce chování – respekt k dospělým, úctu k autoritám a vzájemnou toleranci mezi žáky.
- Rozvíjet spolupráci školy s rodiči.
- Podporovat rozvoj sociálních kompetencí a komunikačních dovedností žáků prostřednictvím všech pracovníků školy.
- Vést žáky v jednotlivých předmětech k samostatnosti, toleranci, odpovědnosti a spolupráci.
- Pravidelně zařazovat témata spojená s rizikovým chováním do třídnických hodin a výuky předmětů, jako jsou výchova k občanství, výchova ke zdraví, přírodopis nebo přírodověda. Školní řád je chápán jako důležitý preventivní nástroj.
- Využívat preventivní programy zaměřené na šikanu a další rizikové jevy a pokračovat ve spolupráci s PPP Prachatice, PPP České Budějovice, Policií ČR a dalšími institucemi.
- Seznámit žáky s právem pedagogických pracovníků na ochranu před fyzickým i psychickým násilím, kterou zajišťuje zejména zaměstnavatel.
- Pravidelně sledovat školní docházku, kontrolovat omluvenky a věnovat pozornost fyzickému i psychickému stavu žáků (např. projevy agrese, smutku, izolace či nevysvětlená zranění).

C. Minimální preventivní program

I. Práce pedagogického sboru a vedení školy

1. V oblasti přímé práce pedagogů

Pedagogové si navzájem předávají poznatky a zkušenosti získané na odborných seminářích. Při řešení problémového chování jednotlivců i celých tříd úzce spolupracují se školním metodikem prevence, výchovným poradcem a vedením školy. Jejich úkolem je vytvářet pozitivní třídní klima, sledovat a vyhodnocovat vztahy mezi žáky a podle výsledků dále s kolektivem cíleně pracovat. Prioritou školy je včasné rozpoznání specifických poruch učení a chování a také včasná diagnostika rizikových projevů.

2. Plán vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence SPJ

Za rozšiřování znalostí a dovedností v oblasti rizikového chování žáků zodpovídají především samotní učitelé prostřednictvím samostudia. Klíčovou roli však hraje školní metodik prevence, který pro kolegy aktivně vyhledává aktuální informace a inspirativní podněty.

Název a odborné zaměření vzdělávání	Počet hodin	Datum konání	Realizátor – organizace, odborník	Počet školených pedagogů
Setkávání ŠMP		dle nabídky	PPP	1
Samostudium		průběžně	učitelé	9
Internet		průběžně	učitelé	9
Další dle aktuální nabídky		průběžně	Učitelé, asistenti, vychovatelé	17

3. Způsob spolupráce s ostatními pedagogy

Naše škola má menší pedagogický sbor, proto je vzájemná spolupráce mezi učiteli naprostou samozřejmostí. Veškeré potíže se řeší okamžitě po jejich zjištění přímo s třídním učitelem, případně za účasti dalších pedagogů a vedení školy. Vážnější záležitosti jsou předmětem jednání na provozních či pedagogických poradách.

Počty pedagogických pracovníků	Celkem:	Podílející se aktivně na prevenci	Nepodílející se aktivně na prevenci
Vedení školy:	1	1	0
Učitelé ZŠ	9	9	0
Vychovatelé	2	2	0
Asistent pedagoga	8	8	0
Učitelky MŠ	2	2	0

II. Spolupráce školy s rodiči

1. Způsoby seznámení rodičů s činnostmi ŠMP, možnostmi spolupráce a MPP

Školní metodik prevence bude tradičně představen rodičům během prvních třídních schůzek. Na tomto setkání se rodiče dozvědí, kdy a kde je možné s ním konzultovat nejrůznější situace. Tyto informace budou zároveň zveřejněny na nástěnce v přízemí školy a na webových stránkách obce Šumavské Hoštice.

2. Aktivity pro rodiče

<u>Název aktivity</u>	<u>Datum konání</u>	<u>Realizátor, přednášející</u>
Představení ŠMP rodičům – při třídních schůzkách SRPDŠ	Září 2025	Mgr. Vaňková, třídní učitelé
Představení plánu, krizových plánů, školního řádu	Říjen 2025	Webové stránky, Mgr. Vaňková
Dětský den	Červen 2026	Pedagogičtí pracovníci

3. Aktivity podporující spolupráci školy s rodiči

<u>Název aktivity</u>	<u>Datum konání</u>	<u>Vedoucí programu</u>
Třídní schůzky	dle rozpisu, září, listopad, leden, duben	p. řed. P. Vaňková
Školní výlet I. st. a II.st.	dle plánu	tř. učitelé
Dětský den	červen 2026	tř. učitelé
Další různé akce v průběhu roku	2025/2026	tř. učitelé

III. Program preventivních aktivit pro žáky školy

1. Způsob seznámení žáků s činnostmi ŠMP, možnostmi pomoci a MPP

Školní metodik prevence zajišťuje koordinaci příprav a realizaci preventivních programů, aktivně komunikuje se žáky i rodiči a na začátku školního roku se jim vždy představuje s připomenutím, kde a kdy je možné ho kontaktovat (nástěnka v přízemí školy, webové stránky). Spolupracuje také s ostatními pedagogy, zejména s třídními učiteli, a v případě potřeby odkazuje na odborníky z jiných oblastí. Soustředí se na včasné rozpoznávání varovných signálů spojených s rizikovým chováním, účastní se výchovných komisí a udržuje kontakt s institucemi zabývajícími se primární prevencí. Žákům poskytuje podporu jak formou rady, tak i konkrétní pomoci.

2. Nespecifická a specifická prevence pro žáky ve výuce, která je součástí učebních osnov

Viz příloha tabulek s jednotlivými předměty

Začlenění prevence do jednotlivých ročníků je součástí učebních plánů. Odpovědnost za její realizaci nese učitel daného předmětu, přičemž je do značné míry na něm, jakým způsobem s obsahem pracuje. Všichni pedagogičtí pracovníci se soustředí zejména na:

- a) předcházení rizikovému chování – užívání návykových látek (tabák, alkohol, drogy), šikany, vandalismu, násilí, kriminality, delikvence, závislosti na digitálních médiích (počítače, televize, video), záškoláctví a projevů rasismu
- b) včasné rozpoznání a intervenci v případech týrání a zneužívání dětí, domácího násilí, ohrožení mravního vývoje mládeže či poruch příjmu potravy
- c) vedení žáků k odpovědnosti za vlastní zdraví a k dodržování zásad zdravého životního stylu
- d) uvědomování si rizikových sportů a chování v dopravě
- e) prevenci negativního vlivu sekt
- f) upozorňování na rizika spojená se sexuálním chováním
- g) posilování zdravého sebevědomí žáků
- h) rozvoj vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- i) podporu komunikačních dovedností – schopnosti diskutovat, řešit problémy, vyjádřit vlastní názor i umět říci „ne“

Škola bude nadále využívat preventivní programy zaměřené na šikanu a další rizikové jevy. Během školního roku budou žákům nabídnuty také doplňkové aktivity podle aktuálních potřeb a možností spolupracujících institucí.

1., 2., 3. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita...)	Realizátor
Prvouka	Osobní bezpečí při cestě do školy a ze školy, bezpečnost na silnici, Bezpečné chování	<i>Janoušková, Vačkářová</i>
Prvouka	Chování k neznámým a ostatním lidem (spolužáci, rodina...)	<i>Janoušková, Vačkářová</i>
Prvouka	Negativní vlivy na zdraví, negativní vliv nevhodného životního stylu	<i>Janoušková, Vačkářová</i>
Prvouka	Komunikace s lidmi, rozvoj klíčových kompetencí	<i>Janoušková, Vačkářová</i>
Prvouka	Orientace ve vlastních právech a povinnostech, principy asertivity	<i>Janoušková, Vačkářová</i>
Hudební výchova	Báseň J. Čarek, O Vánocích – mezilidské vztahy, význam rodiny	<i>Turková</i>
Hudební výchova	Poslech – Eugen Suchoň – mezilidské vztahy	<i>Turková</i>

4. a 5. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita...)	Realizátor
Přírodověda	Člověk – co posiluje zdraví, hygienické návyky	<i>Vačkářová</i>
Přírodověda	Slabikář dětských práv – dětská práva a povinnosti	<i>Vačkářová</i>
Hudební výchova	Populární hudba – nebezpečí na diskotékách	<i>Turková</i>
Informatika	Kyberšikana	<i>Ujházy</i>

6. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Realizátor
Fyzika	Důležitost koníčků – turistika s mapou a kompasem	<i>Janoušková P.</i>
Český jazyk a literatura	Zájmová četba knih a časopisů	<i>Hodánek</i>
Český jazyk a literatura	Chování liter. hrdinů – přenesení do současného světa	<i>Hodánek</i>
Hudební výchova	L.Janáček – Mládí – rozdíly ve využití volného času	<i>Turková</i>
Informatika	Kyberšikana	<i>Košková</i>
Výchova ke zdraví	Rizika ohrožující zdraví, zdravý způsob života, návykové látky, krizové situace	<i>Janoušková P.</i>
Výchova k občanství	Společenské skupiny, Já a moje parta	<i>Vaňková</i>

7. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita...)	Realizátor
Fyzika	Jak zachránit tonoucího	<i>Janoušková P.</i>
Český jazyk a literatura	Zájmová četba knih a časopisů	<i>Hodánek</i>
Český jazyk a literatura	Člověk a dospívání – způsoby chování dospívajících liter. hrdinů	<i>Hodánek</i>
Hudební výchova	Poslech – A. Dvořák – Mazurek – vzory pro mladé lidi	<i>Turková</i>
Výchova k občanství	Společenské skupiny, Já a moje parta	<i>Vaňková</i>
Výchova ke zdraví	Problémy dospívání, centra pomoci, linky důvěry, krizové situace v rodině	<i>Janoušková P.</i>
Informatika	Kyberšikana	<i>Košková</i>

8. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita...)	Realizátor
Český jazyk a literatura	Zájmová četba knih a časopisů	Vaňková
Český jazyk a literatura	Povolání liter. hrdinů – jejich rodinný, pracovní a občanský život, zájmy	Vaňková
Chemie	Člověk proti sobě – chemie ve společnosti	Košková
Výchova k občanství	Šikana, agrese, hněv – chování k ostatním, porušování práv dítěte, prevence soc. patol. Jevů	Vaňková
Hudební výchova	Kapitoly o jazzu, rocku.. – současné diskotéky – nebezpečí alkoholu, drog	Turková
Výchova ke zdraví	Problémy dospívání, centra pomoci, linky důvěry, krizové situace v rodině	Fleischmannová
Přírodopis, chemie	Léčiva, Alkohol, tabák a jeho vliv na zdraví, zásady zdravého stravování, porucha příjmu potravy	Košková
Informatika	Kyberšikana	Košková

9. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita...)	Realizátor
Český jazyk a literatura	Zájmová četba knih a časopisů	Hodánek
Český jazyk a literatura	Nebezpečné situace a patologické jevy zobrazené v literatuře, jejich řešení	Hodánek
Chemie, přírodopis	Léčiva, Alkohol, tabák a jeho vliv na zdraví, zásady zdravého stravování, porucha příjmu potravy	Košková

3. Jednorázové aktivity pro žáky

Název aktivity, akce	Datum	Realizátor
Dle aktuální nabídky	Dle domluvy	

Návštěva dopravního hřiště	Dle domluvy	DDM Prachatice
Den první pomoci Vimperk	9.9.2025	ČČK Prachatice
Mezinárodní den míru (21.9. (prevence násilí, šikana))	19.9.2025	Učitelé
Návštěva plavec. bazénu Prachatice – zdravý životní styl	Dle domluvy	Třídní učitelé
Den duševního zdraví (psychohygienu; i na nás záleží)	10.10.2025	Učitelé
Policie ČR – preventivní aktivity	Dle potřeby	Policie ČR
Dle aktuální nabídky	Dle domluvy	
Krizové centrum Prachatice	Dle domluvy	Mgr. H. Modlitbová
Světový den diabetu (životaspráva, pohyb)	14.11.2025	Učitelé, žáci
Vánoční „dobroDEN“ (nejsme si lhostejní)	19.12.2025	Tř. učitelé, žáci
Den zimních sportů	Některý den v zimním období	Tř. učitelé
Den bezpečnějšího internetu	6.2.2026	
Den nulové diskriminace (všichni jsme si rovni)	1.3.2026	Učitelé, žáci
Světový den Downova syndromu	21.3.2026	Tř. učitelé
Exkurze a výlety	Dle plánu exkurzí	Třídní učitelé
Soutěže	Dle plánu soutěží	Třídní učitelé, učitelé
Světový den bez tabáku (prevence kouření a závislostí)	31.5.2026	Učitelé, žáci
Dětský den	Červen 2026	Třídní učitelé
Zahradní slavnost	Červen 2026	Vychovatelky, asistentky
Práce se třídou, hodiny intervence	Dle domluvy	p. Novotný
Rizika online světa	Dle domluvy	Učitelé informatiky
Použití umělé inteligence	Dle domluvy	Učitelé informatiky

*Během mezinárodních dnů budou žáci formou projektu obeznámeni s danou problematikou.

4. Volnočasové aktivity pro žáky

Škola realizuje řadu jednorázových či pravidelných aktivit, které se cíleně zaměřují na smysluplné využití volného času žáků.

Název aktivity, akce, kroužku	Datum nebo frekvence konání	Vedoucí programu
Dopravní kroužek	1 krát týdně	Mgr. Fleischmann
Náboženství	1 krát týdně	p. farář/p. Marková

Sběr papíru	Po celý rok	Mgr. Fleischmann
Sborový zpěv	1x týdně	Mgr. Turková
Hravá čeština	1 krát týdně	Mgr. Vaňková
Dramatický kroužek 1.a2.r.	1 krát týdně	Mgr. Vaňková
Dramatický kroužek 3.r.	1 krát týdně	Mgr. Vaňková
Mladý zdravotník 1.st.	1 krát týdně	Mgr. Fleischmannová
Mladý zdravotník 2.st.	1 krát týdně	Mgr. Fleischmannová
Hravá angličtina 1.a2.r.	1 krát týdně	Mgr. Turková
Hravá angličtina 3.-5.r.	1 krát týdně	Mgr. Turková
Mladý novinář	občasník	Bauerová Dis.
Angličtina pro nejmenší	1 krát týdně	p. Doležal
Angličtina	1 krát týdně	p. Doležal

IV. Spolupráce s okolím školy

Organizace	Jméno odborníka	Kontakt (adresa, telefon, e-mail)
OÚ Šumavské Hoštice	Mgr. Fleischmann	
PPP České Budějovice, Prachatice	Mgr. Hettner, Mgr. Kačerová, PaedDr. Novotný, Mgr. Vácha	388 313 519; 702 242 370; 777 897 109; 722 414 531
Portus Prachatice	Petr Šmíd	724 751 667
Policie ČR	por. Bc. M. Joklová	724 250 839 388 310 106 okresní ředitelství PT,
Krizové centrum Prachatice	Mgr. Modlitbová Bendová, DiS., Bc. Pravdová	720 375 646 722 049 751
OSPOD Vimperk	Mgr. Majerová	388 459 021
SPC Týn nad Vltavou, pobočka Prachatice	Mgr. Červíková	727 879 177
Úřad práce Prachatice	p. Tomková, DiS.	+420 950 153 322
Policie ČR Vimperk, Prachatice	Bc. Joklová	724 250 839
SPC České Budějovice	Mgr. Malá	601 377 838

SPC Strakonice	Mgr. Mašková	602 413 577
Arpida České Budějovice	Mgr. Pešková	770170030
Jihočeská hospodářská komora	Bc. Strouhalová	+420 702 146 283
MAS Malenice	p. Lukešová	383 390 134
MÚ Vimperk	Ing. Křížová	777 355 846
Firmy, podnikatelé, drobní živnostníci, spolky, střední školy		

V. Evidence a efektivita

O výskytu sociálně patologických jevů a o realizovaných preventivních programech jsou vedeny záznamy. Žáci mají možnost vyjádřit svůj názor na jednotlivé aktivity prostřednictvím dotazníků či ústní zpětné vazby. Vyhodnocení a reflexe probíhá v rámci běžné výuky i na třídnických hodinách. Minimálně jednou za pololetí bude MPP zhodnocen na pedagogické radě, celkové vyhodnocení se uskuteční na závěr školního roku.

VI. Závěrečné informace

Minimální preventivní program je nedílnou součástí vzdělávání a výchovy žáků během celé povinné školní docházky. Na jeho realizaci se podílí učitelé, žáci, rodiče i odborní pracovníci. Program bude průběžně sledován a vyhodnocován školním metodikem prevence a na základě získaných výsledků případně upravován. O výsledcích budou informováni pedagogové na pravidelných pedagogických radách.

	Datum	Podpis ředitelky školy
Seznámení ředitele/ředitelky školy s MPP	1.9.2025	
Seznámení pedagogického sboru školy s MPP	5.9.2025	

Do Minimálního preventivního programu jsou začleněny oblasti týkající se šikany (příloha č. 1), syndromu týraného a zneužívaného dítěte – CAN (příloha č. 2) a také práva pedagogických pracovníků na ochranu před fyzickým násilím či psychickým nátlakem, kterou má zajistit především zaměstnavatel (příloha č. 3). Samostatnou kapitolu programu tvoří Krizové plány.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Šikana, extrémní projevy agrese, kyberšikana, stalking a jiné formy obtěžování

Příloha č. 2 Syndrom týraného dítěte – CAN

Příloha č. 3 Příloha vycházející z novely školského zákona

Šikana, extrémní projevy agrese, kyberšikana, stalking a jiné formy obtěžování

Metodický podklad:

- Metodický pokyn k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28
- Metodický pokyn k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j.: 22294/2013-1

Šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. V současnosti je také na vzestupu kyberšikana, prováděná nejčastěji pomocí mobilního telefonu, na internetu hlavně prostřednictvím tzv. sociálních sítí.

Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků

Škola je zodpovědná v souladu s ustanovením § 29 zák. 561/2004 Sb., školský zákon. Je povinná zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů).

Škola, popř. pedagogický pracovník, je odpovědná podle zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Bude-li znám případ šikanování a škola a pedagogický pracovník nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, vystavuje se riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřešetření trestného činu.

Postup vyšetřující osoby:

- Konfrontovat svá pozorování s kolegy.
- Co nejdříve oznámit ředitelce školy, výchovnému poradci a metodikovi primární prevence.
- Mezi čtyřma očima vyslechnout více nezáujatých svědků, popřípadě konfrontovat svědky mezi sebou.
- Odpovědět na důležité otázky:
 - Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí.
 - Kdo je agresorem, kolik je agresorů. Kdo z nich je iniciátor – aktivní účastník šikanování.
 - Kdo je obětí i agresorem.
 - Co, kdy, kde a jak dělali agresori obětím.
 - K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo.
 - Jak dlouho šikana trvá.
 - Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o pomoc.
- - Vyslechnout oběť – citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací. **NIKDY** neřešit problém před celou třídou!
 - Zajistit ochranu oběti šikany.
 - Teprve nyní vyslechnout agresory, případně konfrontovat agresory mezi sebou.
- - **NIKDY** konfrontace obětí a agresorů!
- - Vytipovat nejslabší článek, dovést je k přiznání či vzájemnému obviňování.
 - Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, výchovný poradce, třídní, školní metodik prevence sociálně patologických jevů, případně psycholog). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zde se jedná o šikanu a jaký je stupeň její závažnosti

- /stupně 1-3 počáteční šikana, 4-5 šikana v pokročilém stádiu/, navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální, závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jedná o první případ či recidivu.
 - Individuálně pozvat rodiče agresorů. Seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření, (zdůraznit možnost nápravy) a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají, zvážit oznámení na Policii ČR.
 - Individuálně pozvat rodiče obětí šikany. Seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik...)
 - Rozebrat situace ve třídě (vynechat citlivé detaily), vysvětlit nebezpečí a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třidu i nadále pozorně sledovat.

Počáteční šikana

- Odhadněte závažnost onemocnění skupiny. (Naplnujeme prostřednictvím rozhovoru s informátory a oběťmi. Nesmí docházet k přímé konfrontaci pachatele a oběti.)
- Zjistěte informace od obětí i spolužáků. (Po rozhovoru s informátorem následuje rozhovor s oběťmi. Při rozhovoru je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci.)
- Najděte vhodné svědky. (Vytipovat členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat: s obětí sympatizují, kamarádí se s ní, nebo ji alespoň neodmítají, žáky nezávislé na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování.)
- Proveďte individuální, případně konfrontační rozhovor se svědky. (Druzí o rozhovorech nevědí. Vyskytnou-li se těžkosti, lze uskutečnit doplňující a zpřesňující rozhovory nebo konfrontace dvou svědků. Vážnou chybou je vyšetřování svědků a agresorů společně. Za zásadní chybu se považuje konfrontace obětí a agresorů.) Chraňte oběti šikany.
- Proveďte rozhovor s agresory, případně konfrontaci mezi nimi. (Je to poslední krok ve vyšetřování. Dokud nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl vést tento rozhovor. Cílem je agresory okamžitě zastavit a ochránit oběti, ale i je samé před následky jejich činů.)
- Svolejte výchovnou komisi. (V rámci společného setkání pedagogů a žáka agresora i jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních.)
- Spolupracujte s rodiči obětí i agresorů. (Rodiče je třeba informovat o zjištěných a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních.)
- Rozeberte situaci s třídou, dále sledujte a pracujte se vztahy.

Řešení:

- Metoda usmíření - pouze u počátečního stadia šikany a při ochotě agresora své chování změnit
- Metoda vnějšího nátlaku - výchovná komise (Rodiče musí cítit, že jim chceme pomoci. Trestám dítě, ne rodiče.)

Pokročilá šikana

- Zvládnout šok a postarat se o oběť. (Zastavit násilí, postarat se o oběť, poskytnou jí nejnutnější pomoc a ochranu. Někdy je nebezpečné snažit se zastavit agresi sám, mohla by se obrátit proti pedagogovi. Musí zavolat někoho, kdo by mu pomohl.)
- Zabezpečit ve třídě dozor. (Pošlu žáka, aby přivedl pedagoga).

- Zabránit domluvě agresorů, třídě, aby se domluvila mezi sebou, zamezit křivé skupinové výpovědi. Je možné je rozdělit do skupin. Ale i ty musejí zůstat pod dozorem.
- Informovat ředitele (zástupce).
- Pokračovat v pomoci a podpoře oběti.
- Kontaktovat rodiče oběti. (Vyvarovat se slovu šikana. Raději použít trápené nebo ubližované dítě. Hovořit s nimi na rovinu. Ujistit je, že se konflikt řeší. Dohodnout se s rodiči, jakým způsobem bude zajištěna bezpečnost dítěte.)
- Požádat o pomoc: Okresního metodika prevence (PPP), OSPOD. Přivolat Policii ČR - následuje vlastní vyšetřování podle bodů uvedených při šikanování v počátečním stadiu.

Řešení:

- Metoda vnějšího nátlaku - výchovná komise (Rodiče musí cítit, že jim chceme pomoci. Trestám dítě, ne rodiče.)
 - Pokud rodiče nespolupracují, ohlásit celou věc kurátorovi pro mládež. Místo do školy je možné rodiče pozvat přímo na obecní úřad na oddělení sociálně-právní ochrany dětí a mládeže.
 - Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení.

Pomoc při řešení šikany:

- Středisko výchovné péče (SVP) Strakonice: telefon: 383 324 717, mobilní: 724 569 691, České Budějovice 386 355 888, mobil: 724 569 351
- Pedagogicko-psychologická poradna (PPP) Prachatice: 777 897 109
- Speciální pedagogická centra České Budějovice: 774 300 038
- V rezortu zdravotnictví: pediatr, odborný lékař, dětský psycholog, psychiatr
- OSPOD Vimperk: 725 043 967
- Policie ČR: 158, Vimperk 974 236 780
- Projekt Minimalizace šikany a její odborníci
- Sdružení Linka bezpečí, www.linkabezpeci.cz
- Poradna na www.minimalizacesikany.cz
- Amnesty International ČR, www.amnesty.cz
Odborné informace o šikaně v publikacích, např. dr. Michal Kolář „Bolest šikanování“

Vyvarovat se:

- konfrontace oběti a agresora
- bagatelizace problému
- rychlá řešení
- řešení případu před třídou
- prozrazení informačních zdrojů
- neinformování rodičů
- řešení bez pomoci dalších pedagogů

USTAVENÍ INTERVENČNÍHO TÝMU

- ředitel školy, třídní učitel
- vedoucí intervenčního týmu - ředitel školy
- role ostatních členů
- třídní učitel

Postup šetření a vyšetřování

Vymezení rolí ostatních členů:

-

Zjištění vnějšího obrazu šikanování

ŠIKANÁ V POČÁTEČNÍCH STÁDIÍCH

I. Vyslechnout osoby, které informovaly o šikanování (rodiče, pedagogové, žáci, vrstevníci)

Kdo kontaktuje rodiče, jak s nimi hovoří:

.....

Kdo povede pohovor s informátory, jak s nimi hovoří:

.....

II. Nalézt a vyslechnout (nezaujaté) svědky, informátory Kdo povede pohovor se svědky a jak s nimi hovoří:

III. Zajistit ochranu obětem a ohrožovaným žákům Kdo zajišťuje ochranu:

.....

Jak zajišťuje ochranu:

IV. Vyslechnout agresory Kdo povede pohovor s agresory:

.....Jak povede pohovor s agresory:

.....

V. Vlastní vyšetřování Kdo se účastní vyšetřování:

.....

Jakou formou probíhá vyšetřování:

Zajištění vnitřního obrazu šikanování (klíma třídy, sociometrie, diagnostika vztahů)

- Výchovná opatření
- METODA USMÍŘENÍ
- Co to je:.....
Kdy ji použít:.....
Kdo vede komunitní kruh:
- Jak vést komunitní kruh:
- Co je programem:
- Co je cílem:
- METODA VNĚJŠÍHO NÁTĚLAKU Kdy ji použít:
- Kdo je účastníkem výchovné komise:
- Kdo vede výchovnou komisi:
- Program výchovné komise:

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnický. Povaha a provedení útoku pak určuje její závažnost.

Kdo řeší: U každého podezření o výskytu daného jevu musí být o vždy informována ředitelka školy. Školní metodik prevence s výchovným poradcem, školním psychologem, třídním učitelem, se školským poradenským zařízením, pediatrem

Zvláštnosti kyberšikany oproti tradiční nepřímé (psychické) šikaně

Anonymita

- Oběť o napadení leckdy ani nemusí dlouhou dobu vědět
- Oběť není vždy schopná identifikovat či vystopovat agresora
- Vnímání dopadu jednání (útočník nevidí přímou reakci oběti na útok)
- Odosobněnost útoku
- Čas
- Útoky se prostřednictvím internetu šíří mnohem rychleji než v realitě
- Probíhají bez přestávek - oběť je šikanována 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.
- Útok je možné provést kdykoli (0:00, při hodině matematiky, apod.)
- Příprava a realizace útoku není časově limitována
- Prostor
- Agresor může provést útok odkudkoli (škola, hřiště, kavárna, doma,...)
- Není nutná přítomnost agresora a oběti na stejném místě
- Proměna profilu agresora i oběti
- Pro útok není nutná fyzická, psychická či sociální zdatnost (oběť „klasické šikany“ může být kyberagresorem)
- Podmínkou provedení útoku je „kyber–gramotnost“ a její úroveň

Kyber - prostor je dostupný komukoli

- Děti a mladí lidé za těmito projevy šikanu vůbec nemusí vidět. A protože nepoznají, že se jedná o šikanu, neví, jak se s ní vypořádat.
- Obtížnost zajištění rychlé ochrany oběti (odstranění profilu, SMS, ICQ....)
- Často chybí svědci
- Obtížně stopovatelný útočník
- Nejednoznačný přístup k legislativě

Co kyberšikana není

- Za kyberšikanu nemůžeme označit veškeré zavrženíhodné chování v prostředí moderních technologií. Zmíňme několik příbuzných fenoménů, které jsou sice také nebezpečné, ale nejsou kyberšikanou.

Kyberstalking – pronásledování prostřednictvím moderních technologií. Zahrnuje opakované a intenzivní telefonování, psaní SMS, e-mailů, vzkazů na sociálních sítích apod. Na toto jednání pamatuje trestní zákoník (zákon 40/2009 Sb.) v § 354, odst. 1, písmeno c: Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že jej vytrvale prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Kybergrooming – nebezpečné chování dospělých osob, které se prostřednictvím manipulativních technik a navázáním „přátelství“ v internetovém prostoru snaží dostat své oběti na schůzku v reálném světě. Cílem jejich počínání bývá sexuální zneužití, točení a focení pornografie, nucení k prostituci. Nejohroženější skupinou jsou děti a dospívající ve věku 6 – 15 let.

Happy Slapping – volně přeloženo jako „veselé fackování“. Jde o obětí nevyprovokovaný útok, kdy útočník využije momentu překvapení náhodně vybrané osoby (v parku, na ulici, v metru...), kterou následně zbije. Komplic vše natáčí na mobilní telefon a video se rvačkou je poté umístěno na internet, např. na YouTube.

Sexting – distribuce fotografií a videomateriálů intimního charakteru bez souhlasu zobrazené osoby. Buď tyto materiály pořizují oběti samy, s úmyslem zaujmout nebo vyhovět svému partnerovi, nebo jsou pořizovány bez jejich vědomí. Útočník tyto materiály pak buď rozesílá všem svým známým pro „pobavení“, nebo se stanou prostředkem vydírání oběti.

Typy kyberšikany

- a) Přímá kyberšikana: útočník oběť
- b) Kyberšikana v zastoupení: útočník třetí osoba oběť

Nejčastější motivy kyberagresora

- Snaží se ovládat druhé prostřednictvím strachu, touží po moci. Obvykle potřebují pro svou činnost publikum.
- Znuděný, hledá zábavu, narcistický... Kyberšikana je obvykle páchána ve skupině, nebo je ve skupině alespoň plánována.
- Bere právo do svých rukou (zlonapravující, uděluje lekci,...). Pracují většinou sami, ale mohou své aktivity a motivy sdílet se svými nejbližšími přáteli.
- Má tendenci odpovídat ve vzteku nebo frustraci – pomsta, kompenzace (někdy může být obětí klasické šikany)
- Má sklon vystupovat na internetu jako někdo jiný. Zneužívá ICT technologie, bez vědomí závažnosti tohoto jednání. Motivem jsou dva hlavní důvody: a) Můžu b) Je to legrace.

Doporučené postupy:

Kyberšikana se děje na půdě školy během vyučování - Vyrozumět vedení školy, školního metodika prevence a ostatní členy ŠPP, kteří si rozdělí role v řešení kyberšikany.

Zajistit ochranu oběti - oběti doporučit, aby:

- neodpovídala - nekomunikovala s útočníkem, nesnažila se ho žádným způsobem odradit od jeho počínání, nevyhrožovala, nemstila se. Cílem útočníka je vyvolat v oběti reakci, ať už je jakákoli.
- blokovala útočníka – zamezila útočnickovi přístup k účtu nebo telefonnímu číslu a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje (kontaktovat poskytovatele služby).
- ukládala důkazy (screenshoty) – svěřila se blízké osobě, pro uchování důkazů oslovila někoho, kdo má vyšší IT gramotnost, kontaktovala školu a specializované instituce (PPP, policii, SVP, intervenční služby specializující se na řešení kyberšikany, psychology apod.), ukládala SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, www stránky,...)
- mluvila o tom, co se jí děje.

Zajistit dostupné důkazy s podporou IT kolegy

Důkladně vyšetřit a žádat odbornou pomoc - vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem. Zajistit si podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie,....).

- Kontaktovat a spolupracovat s MySpace, Facebookem, nebo jakýmkoli jiným webovým prostředím, kde ke kyberšikaně došlo.

Opatření - zvolit takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil.

Informovat a poučit rodiče - informovat rodiče oběti i rodiče kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“ (např. NE konfrontace oběti a agresora). Poučit rodiče o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespadají do kompetence školy.

Žádat konečný verdikt a informace - při zapojení a následně celém prošetření případu trvat na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí (PČR...) a dalších subjektů (rodiče).

Postihy - při postizích agresorů postupovat v souladu se školním řádem.

Informovat zasažené žáky o výsledcích šetření ve škole a udělených trestech. Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že se rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

Kyberšikana se neděje na půdě školy

Škola nemůže udělovat kázeňské tresty, popř. snížené známky z chování za činnost, která se nestala během vyučování. To ovšem neznamená, že by škola neměla kyberšikanu řešit alespoň v následujících základních bodech:

- Doporučit rodičům oběti, aby se v případě kyberšikany svého dítěte obrátili na Policii ČR, popř. podali žalobu k soudu.
- Informovat (se souhlasem zákonného zástupce žáka nezletilého) zasažené žáky o postupu při řešení kyberšikany. Sdílet jim, že škola trestat v tomto případě nemůže, a proto byl případ předán policii/soudu. Děti potřebují vědět, že za každé nepřiměřené chování přijde trest.

Kyberšikana se netýká žáka naší školy

Nahlásil mi to můj žák: Pokud k vám mají děti důvěru, mohou se vám svěřovat i s problémy

- např. svých kamarádů z jiných škol. Měli byste žáka vyslechnout a dát mu praktické rady, kam se jeho kamarád může obrátit pro pomoc, jak má zajistit důkazy apod. Zeptejte se po pár dnech svého žáka, který vám věc nahlásil, jak vše pokračuje. Leckdy může znamenat „kamarádovi se stalo“ naopak „mně se děje, ale ještě nemám odvalu o tom mluvit“. Zaslechl(a) jsem to z důvěryhodných zdrojů: Zde záleží na vašem přístupu, zda se v případě chcete osobně angažovat, např. radou. Není to věcí školy. Výchovná opatření (míru zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy):

1. Napomenutí třídního učitele
2. Důtka třídního učitele
3. Důtka ředitele školy
4. Snížená známka z chování

Stalking, jiné formy obtěžování

Pokud je žák vystaven některé z forem soustavného obtěžování nebo napadání přes internet, mobilní telefon či jinak, třídní učitel okamžitě informuje zák. zástupce, pozve si je do školy a s jejich pomocí se snaží eliminovat možnost přístupu k žákovi od agresora. Pokud je agresor neznámý, je v této situaci doporučeno řídit se pravidly pro bezpečný pohyb na internetu, také je lepší změnit tel. číslo, adresu na facebook, internet, mail či jinou sociální síť a po určitou dobu se snažit vyhýbat těmto kontaktům. Pokud je agresor známý, je třeba informovat také zák. zástupce agresora a vysvětlit jim, že se jedná v podstatě o trestný čin, který by měl být takto posuzován, pokud nebude s okamžitou platností ukončen. Pokud došlo k tomuto činu v prostorách školy, bude přešůpek hodnocen různými stupni výchovných opatření, která zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy), v opačném případě je na zák. zástupcích, zda případ nahlásí příslušným orgánům (OSSZ, PČR).

Syndrom týraného dítěte - CAN

Domácím násilím se zpravidla označuje týrání a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými, žijícími spolu ve společném bytě nebo domě, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu. Oběť je udržována v permanentním strachu a nejistotě, čímž trýznitel narušuje její psychickou stabilitu. Domácí násilí je nejrozšířenější násilí na světě. Značná část veřejnosti ale považuje domácí násilí za privátní záležitost, proto je veřejností často tolerováno a podceňováno. Spolu s ženami jsou děti nejčastější skupinou, která se stává oběťmi násilí v rámci rodiny. V souvislosti s týranými dětmi se hovoří o syndromu CAN neboli syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. V rodinách se domácí násilí často odehrává za přítomnosti dětí. Přítomnost dětí v případech domácího násilí je vysoce ohrožující a narušuje jejich zdravý vývoj. Děti se často stávají nedobrovolnými svědky domácího násilí. V dospělosti pak tento model chování přebírají jako samozřejmý a praktikují jej ve vztazích se svými životními partnery, často se stejně násilně chovají ke svým dětem. Podobný násilnický způsob chování přenášejí i do vztahů se svými vrstevníky. Děti, které jsou svědky domácího násilí, zpravidla trpí stejnými problémy a poruchami, jakými trpí sama oběť. Prožívají emocionální traumata, strach a mnohdy mají pocit viny, cítí se být příčinou hádek mezi rodiči.

Tři základní varianty podle způsobu ubližování:

Zanedbávání dítěte – nedostatečné uspokojování základních potřeb, ale i nedostatek podnětů – tedy zanedbanost citová, zanedbávání zdravotní i výchovné péče

Fyzické nebo psychické týrání – násilí vůči dítěti je v tomto případě projevem neschopnosti zvládnout problémy v rodině a vybíjením si vzteku na nejslabším článku rodiny, kromě bití, pohmožděnin, zlomenin, jsou děti vystaveny nadávkám, ponižování nebo i strašení, šikaně

Sexuální násilí – jedná se o využívání dítěte pro sexuální uspokojení dospělého.

Projevy ohroženého dítěte

- celková stísněnost a nezájem o dění kolem
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými
- vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám - nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“
- agresivní napadání a šikanování vrstevníků
- zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty
- potíže se soustředěním a zhoršení prospěchu ve škole
- váhání s odchodem domů po vyučování
- neomluvené absence ve škole
- odmítání jídla nebo přejídání
- sebepoškozování
- útěky z domova

Klíčové charakteristiky týrání

- je opakované
- je neveřejné
- eskaluje
- role oběti a agresora jsou jasně rozdělené, nezaměňují se
- zneužívání moci a kontroly ze strany agresora, která v oběti vzbuzuje strach
- pachatel bývá násilný většinou jen ke své oběti
- pachatel považuje svoje chování za ospravedlnitelné
- k domácímu násilí dochází v cyklech
- chování oběti je zaměřeno na zajištění přežití

Ve všech formách domácího násilí může dítě figurovat jako oběť i jako svědek. Děti jsou za svědky domácího násilí považovány, pokud vidí či slyší násilné projevy, vidí důsledky násilí. Přítomnost dítěte u domácího násilí považuje WHO za psychické týrání dítěte.

Bezpečnostní plán

- při podezření nebo výskytu na syndrom CAN, musí být vždy informována ředitelka školy, metodik primární prevence, výchovný poradce
- žák - oběť může o své situaci říci tomu, ke komu má důvěru, v případě školy to může být kterýkoliv zaměstnanec školy, který tyto informace předá školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci školy nebo členu ředitelce školy
- při řešení spolupracuje metodik prevence s výchovnou poradkyní a třídním učitelem
- budou-li shledány okolnosti nasvědčující tomu, že se jedná o domácí násilí, škola neprodleně podnikne kroky, aby zabránila v pokračování domácího násilí tím, že neprodleně informuje Policii ČR a příslušný OSPOD
- podle konkrétní situace žák – oběť dostane poučení, jak postupovat dále, poučení zajišťuje školní metodik prevence, výchovný poradce školy nebo člen vedení školy (např. informace o tom, komu volat v případě přímého ohrožení, předat potřebná telefonní čísla, informace, kam se uchýlit v případě potřeby rychlého úniku apod.), neučiní-li tak Policie ČR, je třeba postupovat v souladu s pokyny orgánů činných v trestním řízení a těmito pokyny se řídit:

Pokud se dítě samo svěří učiteli, měl by mu učitel projevít důvěru, nebagatelizovat jeho sdělení, neobviňovat jej ze lži a podpořit jej. Měl by jej informovat o tom, že se na domácí násilí vztahuje ohlašovací povinnost a on musí jednat v souladu s ní. Když se dítě pedagogovi svěří, je dobré klást dítěti otevřené otázky, které umožňují, aby dítě svými slovy popsalo, co se stalo:

- Řekni mi, co se stalo...
- Co se stalo potom?
- Kde jsi přešel/a k této modřině?

Rolí učitele je zprostředkovat dítěti potřebné informace a přizvat k řešení situace odborníky, kteří se dané problematice systematicky věnují. Pokud se na pedagoga obrátí rodič – oběť domácího násilí, měl by jej pedagog odkázat na další odborníky, kteří se této problematice systematicky věnují (intervenční centra, azylová centra, dětská krizová centra).

Třídní učitelé při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí apod., upozorní zákonné zástupce a informují o dané skutečnosti vedení školy, výchovného poradce a metodika prevence. Stejně postupují při obdržení této informace od jiných pedagogů, zaměstnanců školy či žáků. Pokud nedojde následně k pozitivní změně, hlásí danou situaci ředitel školy na odbor péče o dítě a na policii.

Povinnosti a omezení školy:

Škola nemůže být tím, kdo primárně zasahuje do řešení situace v rodině. Není úlohou pedagoga usuzovat na domácí násilí na základě svých pocitů, vyvozovat je z chování a projevů dítěte. Pedagog je však povinen jednat v okamžiku, kdy se mu například dítě svěří či pokud zaznamená dlouhodobé nezpochybnitelné známky násilí páchaném na dítěti. Pokud se ukáže, že je dítě obětí domácího násilí, které splňuje skutkovou podstatu trestného činu, je zaměstnanec školy povinen tuto skutečnost oznámit Policii ČR a OSPOD.

Základní pravidla primární prevence

Primární nespécifická prevence spočívá v posilování sebevědomí dítěte, schopnosti říci „ne“, podpoře funkčních sociálních vztahů aj. V rámci prevence by se škola měla zaměřit zejména na rozvoj schopnosti řešit konfliktní situace nenásilným a bezpečným způsobem. Děti by měly mít informace o nebezpečných situacích, kdo jim a jak může pomoci v případě ohrožení.

Primární prevence specifická spočívá zejména v seznámení dětí, žáků s jejich právy a povinnostmi, a to adekvátně jejich věku.

Děti, žáci by měli být seznámeni zejména s tím, že:

- domácí násilí má různé formy
- násilné chování v rodině není omluvitelné
- za násilí může ten, kde jej koná, protože si sám volí, jak se bude chovat
- každý má právo rozhodovat o sobě samém
- na koho se v rámci školy mohou obrátit se svými starostmi (školní psycholog, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel, ten, komu dítě důvěřuje)
- jak říci NE
- jak vypadají zdravé a nezdravé vztahy • proč si někdo nechá násilí líbit a nedokáže říci „Stop“
- jak zvládat vztek

Působení na děti, které se s domácím násilím setkaly, ať již ve formě obětí či svědků náleží odborníkům, nikoliv škole.

Důležitá telefonní čísla a adresy:

- Policie ČR: 158, Vimperk, 1. máje 73/7 tel.: 974 236 780
- OSPOD Orgán sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) Vimperk tel.: 388459024
- Linka Ztracené dítě 116 000 (non stop krizová pomoc zdarma pro rodiny s dětmi a jejich blízké)
- Krizové a kontaktní centrum Prachatice 722 928 192; Strakonice 383 322 357, 728 469 494;
- Linka důvěry Strakonice (Dyscentrum Strakonice): 772 050 013
- Pedagogicko - psychologická poradna PPP - Prachatice, tel.: 388 310 163
- Středisko výchovné péče Strakonice: 383 324 717; České Budějovice 386 355 888, 724 569 351
- Dětské krizové centrum: tel. 241 484 149
- Linka bezpečí: 800 155 555
- Linka vzkaz domů: 800 111 113
- Rodičovská linka: 840 111 234
- Linka důvěry ČB: 387 313 030
- Internetová linka bezpečí: ilb@linkabezpeci.cz
- Internetová poradna: problem@ditekrize.cz
- Linka důvěry RIAPS: 222 580 697 linka@mcssp.cz
- Adresář linek důvěry v celé ČR: www.capld.cz
- Centrum krizové pomoci THEIA, České Budějovice, 775 202 421, pomoc@theia.cz

Tato příloha vychází ze školského zákona, je zapracována do školního řádu a doplňuje práva a povinnosti pedagogických pracovníků a vedení školy. Účinnost od 1. 9. 2017.

MŠMT připravilo novelu školského zákona. Novela upravuje od 1. září 2017 práva a povinnosti pedagogických pracovníků. Mezi právy se nově objevuje právo na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem. Díky novele budou před fyzickými i psychickými útoky lépe chráněni žáci i učitelé.

*„Školský zákon nově definuje formulaci zvláště závažného zaviněného porušení školského zákona, kdy je ředitel školy povinen v uvedeném případě žáka střední školy vyloučit. Jde o hrubé a opakované slovní či fyzické projevy násilí na ostatních žácích, nebo také na učitelích,“ **V případě žáků, kteří by se dopustili takového zvláště závažného zaviněného porušení školského zákona a kteří ještě plní povinnou školní docházku, musí ředitel školy kontaktovat Odbor sociálně-právní ochrany dětí. Ten pak musí případ řešit. Současně je v obou případech ředitel povinný nahlásit takové chování také státnímu zastupitelství, které bude postupovat v rámci svých kompetencí,**“*

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole a školském zařízení. Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se lze setkat ve školním prostředí, je šikana zvláště zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu.